

»Den stille og rolige onsdagssex bliver konsekvent overset og nedvurderet«

Vores sexliv er ikke bare drift og biologi. Seksualiteten er en seismograf, som opfanger kulturelle og sociale skælv i vores samfund, og den er i disse år så meget i opbrud, at vi måske skal til at beskrive seksualiteten på ny, mener professor i sexologi Christian Graugaard. Information går i en ny serie tæt på danskernes sexliv

Af Lise Richter og Peter Nygaard Christensen (foto)

Christian Graugaard stikker hovedet ud ad et vindue på første sal i den gule gavl og spørger, om jeg er fra Information. Den 52-årige læge og professor i sexologi er vant til, at gæsterne har svært ved at finde vej mellem Brumlebys 1800-talsrækkehuse.

At finde vej seksuelt er også kompliceret i en tid, hvor der er adgang til sex overalt: på nettet, i datingapps, i reality-tv og i bylivet. Og netop det er Information taget på besøg hos Christian Graugaard for at høre nærmere om.

For vores sexliv er ikke bare en biologisk uforanderlig drift. Seksualiteten er med Graugaards ord »en nervøs seismograf«, som tidligt og tydeligt opfanger kulturelle og sociale skælv. Og tidens kompleksitet gør, at vi i langt højere grad end tidligere må definere, hvem vi selv er – også som seksuelle væsener.

»Så kan det næsten ikke blive mere indviklet. Og spændende. For vi ved jo, at seksualiteten i ekstrem grad er filtret ind i sin kontekst – at sex er en social aktivitet. Hvis læserne tænker, at sex er et simpelt instinkt, må jeg skuffe dem: Det er et stykke socialt iscenesat biologi med eftertryk på det sociale,« forklarer Christian Graugaard.

Ligesom vores sundhed generelt er også vores sexliv tæt forbundet til løn, uddannelsesniveau, etnicitet og bopæl. Så de medfødte drifter er altså kun er del af vores sexliv.

»På virkelig mange punkter kan vi se, at kulturen afsætter sine vandmærker i vores seksuelle aktiviteter. Og vi lever i en opbrudstid, hvor tingene bliver genforhandlet, og hvor vi i høj grad skal generobre eller genopfinde den verden, vi troede, vi kendte,« siger Christian Graugaard.

I århundreder var seksualiteten snævert moralsk reguleret med ufravigelige drejebøger for, hvad mænd og kvinder kunne. Alt det forvitrede med 1960'ernes seksuelle fløjlsrevolution, og forskerne kan se, at 68'erne, som i dag er blevet gamle, har mere og bedre sex, end ældre mennesker havde før i tiden.

»Så den der myte, som du stadig kan møde i sexologibøgerne, om at ældre mennesker mister sexlysten, holder ikke. Lysten får bare nye ansigter, for også ældres sexliv er jo et kulturelt fænomen, og når det kulturelle klima ændrer sig, så ændrer sexlivet sig også,« siger Christian Graugaard.

Bortset fra de ældre viser internationale undersøgelser, at både unge og voksne har mindre sex end tidligere. Og måske vil Projekt SEXUS-undersøgelsen blandt 60.000 danskere, der udkommer til september, vise det samme – måske ikke.

Overmætte af sex

En stor befolkningsundersøgelse af briternes sexvaner viser, at især de yngre generationer og folk i parforhold har mindre sex end tidligere. Hvis tendensen holder i Danmark, så kan der ifølge Graugaard både være negative og positive årsagssammenhænge på spil.

»Måske er vi overmættede, fordi vi bor i en kværnende 'sexotop' og er hermetisk lukket inde i et trykkammer af evig pirring, hvor vi simpelthen ikke kan holde al den sex ud længere. Lidt ligesom at et firben taber halen, når det er stresset,« siger Graugaard.

Seksualiseringen af det offentlige rum er ikke noget nyt. Siden 1990'erne har fagfolk diskuteret, om den er skadelig eller ej.

Den tyske seksualforsker Gunter Schmidts tese var dengang, at jo mere ydre seksualisering, jo mere indre afseksualisering. En anden begrundelse for, hvorfor folk dyrker mindre sex, er, at vi lever i en præstationskultur.

Ikke mindst når det gælder krop, kærlighed og seksualitet.

»Vi lever med nogle meget pågående idealer om 'den rigtige krop', 'det rigtige køn', 'den rigtige seksualitet' og 'det rigtige parforhold'. Seksualitet er blevet en social kapital, og vi skal helst udstråle erotisk velstand. Der er ikke rigtig plads til tvivlere, tabere og helt almindelige kluddermikler. Dem, der vinder, kan vi læse om i damebladene, mens alle andre stort set er usynlige. Det samme gælder den helt almindelige, ikke-berørede gennemsnitskrop med rynker og hængerøv. Den findes stort set ikke i medielandskabet og da slet ikke i

pornografien. Ja, knap nok på badestrande og i omklædningsrum,« siger Christian Graugaard.

LA i sovekammeret

At seksualiteten er en værdifuld social kapital gør, at vi ligesom på alle andre planer i konkurrencestaten føler, at vi skal yde og præstere døgnet rundt. Især blandt de 30-50-årige danskere er der så mange krav til karriere, parforhold, børn og fritidsinteresser, at det er svært at få tingene til at gå op, mener Graugaard:

»Seksualiteten er et af de tunge krav. Den skal bare fungere, og selv om vi jo ikke kan

Seksualiteten er med sexolog Christian Graugaards ord 'en nervøs seismograf', som opfanger kulturelle og sociale skælv. Og tidens kompleksitet gør, at vi i langt højere grad end tidligere må definere, hvem vi selv er – også som seksuelle væsener.

se, hvad de andre egentlig laver, så skal vi i hvert fald udstråle, at der er gang i den. Det skal helst også være på kanten, lidt vildt, vådt og anderledes. Og det er klart, at jo mere præstationspres, jo mere risikerer du at opgive ævred. Så på den måde giver det god mening, hvis folk mister sexlysten lige nu.»

Samtidig lever vi i det, som den britiske sociolog Anthony Giddens kalder for 'rene forhold', fordi det er rensset for sociale restriktioner. Vi bliver kun sammen, hvis begge parter synes, at der er noget at hente, og det giver en vis social nervøsitet.

»Vi lever hele tiden i visheden om, at hvis vores partner ikke er tilfreds, så skrider han

eller hun bare. På den måde kan man spore tendenser til en lidt trist forbrugerisme i vores intime liv. Liberal Alliance i sovekammerformat, hvor enhver er sin egen lykkes smed, og hvor det bare handler om at maksimere vores sociale og erotiske profit,« siger Christian Graugaard og henviser til den afdøde sociolog Zygmunt Bauman.

Han mente, at kærlighed og seksualitet er blevet et værdipapir, som vi investerer og forventer et afkast af. Hvis det ikke kommer, så likviderer vi vores forhold og starter et nyt.

»På den måde, ville Bauman sige, forbryder vi os mod paragraf 1, stk. 1. i den mo-

raliske grundlov: at du aldrig må behandle andre mennesker som midler, men altid kun som mål,« siger Christian Graugaard.

Forældet opfattelse af sex

Men Christian Graugaard bryder sig faktisk slet ikke om den simple forfaldshistorie. For der er også masser af positive tendenser at spore. Sex er ikke længere noget, vi dyrker for andres skyld, men for vores egen. Sex er ikke længere begrænset til kernefamilie og parforhold. Og sex er ikke længere begrænset af, at vi partout skal bekende kulør som homoer, heteroer eller noget helt tredje. Der er frit valg på alle hylder, så vi kan flyde og

livet igennem indhente alle mulige slags erfaringer. Vi kan have sex alene. Eller sammen med en hel swingerklub.

»I virkeligheden har vi nok slet ikke har forstået, hvad senmoderne seksualitet i grunden er og kan. Vi sidder stadig fast i nogle meget forældede og lettere mekanistiske opfattelser af, at sex er noget med anatomisk matchende kønsorganer, der mødes, og kropsekreter der udveksles under dyriske støn. Men sex er jo også mange andre ting. Hvis man kun måler seksuel aktivitet på antallet af samlejer, rejsninger og orgas-

► Fortsættes på side 6

► Fortsat fra forrige side

mer, så kan det være, at man måler et helt forkert sted. Så måske er det, vi ser for tiden, slet ikke, at seksualiteten forsvinder, men at den forvandler sig, bliver mere sanselig, mindre genital, breder sig ud og måske ikke engang er taktil, men også virtuel. At den kommer til at omfatte et meget større register af sanselige erfaringer,« siger han.

Da Christian Graugaards børn var teenagere, blev de nødt til at forklare selv sexologfar, at der var mange andre måder at agere intimt med hinanden på end sex. Der var uden på tøjet kæresten, weekend-, rebo- und- og hygge-kæresten. Der er sket det, som Christian Graugaard kalder for »en diversificering« af køns-, sex- og kærlighedslivet.

»Indimellem kan jeg godt blive bekymret for, om vi som samlet sexologisk kommentariat er ved at miste følingen med, hvad der foregår derude og derfor går i panik, når vi skal fortolke statistikkerne. Simpelthen fordi vi ikke har fattet de enorme forvandlelingsprocesser, som er i gang.«

Som nysgerrig fagperson har Christian Graugaard flere gange været inviteret på besøg i nogle af danskernes utallige erotiske smagsfællesskaber, f.eks. i swingerklub, sorte selskaber og mange gange har det slet ikke handlet om sex, men om flirt, nærhed, sanserejser og pirring.

»Jeg har været i sexklubber, hvor det har handlet mere om at ligge hele aftenen i jacuzzi og drikke rødvin arm i arm med en fremmed kvinde, og hvor manden garanteret er kommet hjem med en større erotisk oplevelse, end hvis han havde knaldet 'rigtigt'. Men hvis man spurgte ham, om han havde haft samleje den seneste uge, ville han svare nej. Selvom han faktisk har haft den vildeste erotiske oplevelse.«

Vi må altså definere seksualitet på en langt mere nuanceret måde end hidtil. For seksualitet er langt mere end gammeldags sex, og i virkeligheden er det intime ofte mere afgørende end det genitale, mener Graugaard: »Det er i nærheden, ømheden, fortroligheden, at magien ligger for mange mennesker – mere end i antallet af udløsninger.«

Erotisk klimakrise

At vores seksualitet er under forandring, ses også i forhold til hele #MeToo-bevægelsen, hvor kvinder og mænd, der har været udsat for seksuelle krænkelser, stod frem. Men kampen for rettigheder risikerer også at føre til en omsiggribende puritanisme, som Christian Graugaard ser lure mange steder – både når det f.eks. gælder pornografi, nøgenhed, seksualundervisning og seksuelle omgangsformer generelt.

»Det ærgerlige er, at nogle af dem, der kæmper en legitim og supervigtig kamp for erotisk medborgerskab, ikke så sjældent forvandler sig til et enerverende sædelighedspoliti, som slår om sig med en køns- og seksualpolitisk korrektheds, der skaber frygt og separatisme i stedet for frisind, fællesskab og mangfoldighed,« siger Graugaard.

At bornerthed og mindre sex lever side om side med stadig større seksuel frihed, ser sexologiprofessoren som et tegn på den pluralisering af vores sexliv, som finder sted. Han kalder det for »en erotisk klimakrise«.

»Der er huller i ozonlaget. De ting, vi troede var naturgivne og evige, er under forandring, og det kan både give muligheder, men også sociale blindgyder, når vi f.eks. ser et stigende antal unge mistrives både kropsligt og mentalt. Og når vi ser en skærpelse af kønsstereotyperne, hvor piger er billige, og drenge af seje, hvis de har meget sex,« siger Christian Graugaard. Han henviser til en ny undersøgelse, der viser, at det at have sex er en kilde til stress for piger,

Seksualitet er langt mere end gammeldags sex, og det intime er ofte mere afgørende end det genitale, mener Christian Graugaard

mens manglende seksuel aktivitet er en kilde til stress for drenge.

»Det er jo helt vildt, at vi ser så modsattede tendenser stå side om side. Både queer og drømmen om den eneste ene, både fetichfester og Indre Mission. På den måde er vores sex- og kærlighedsliv mindst lige så mangetydigt og kryptisk som resten af verden.«

Tabu i velfærdsstaten

Men vores seksualitet er også en underbe- lyst verden, selvom de fleste anerkender

sex som en vigtig del af vores mentale og fysiske sundhed. Nok lever vi i et seksualiseret samfund, men vi er ikke gode til at tale personligt om sex. Der hersker stadig utryghed og skam. Og det paradoks går igen i sundhedssektoren.

»Seksualitet er et enormt tabu, og det er næsten beskæmmende, så lidt der bliver snakket om vores sexliv i sundhedssystemet. Du kan gennemgå et langt kræftforløb, hvor du får fjernet det meste af dit underliv, uden at en eneste fagperson nævner ord som sex og parforhold. Vi giver i stor stil

folk lykkepiller, som er notorisk kendt for at give seksuelle bivirkninger, uden at lægerne bringer emnet på bane,« siger Christian Graugaard.

Den samme type tabu gælder i forskningsverdenen. Den store befolkningsundersøgelse Projekt SEXUS har f.eks. haft meget svært ved at skrabbe forskningsmidler sammen. For seksualitet anses ikke for at være en stueren del af sundhedsvidenskab, forklarer Graugaard. Men heller ikke på sundhedsuddannelserne er seksualitet en fast del af pensum.

»Sexologi bliver regnet for lidt lummert, og hvis det endelig bliver anerkendt som vigtigt, så bliver det set som flødeskum på kagen – et luksurfænomen, som folk selv må finde ud af. Det er ikke noget, vi skal bruge offentlige midler på, selvom vi faktisk ved, at et velfungerende intimt liv på mange planer kan være en sundhedsfremmende faktor.«

Spørger man danskerne på gaden, er de ikke i tvivl: ni ud af ti voksne mennesker helt op mod 100-årsalderen siger, at sex er vigtigt, meget vigtigt eller særdeles vigtigt for dem, forklarer Graugaard:

»Så hvis vi vil have et sundhedsvæsen, som ikke blot er et sygdomsvæsen, men rent faktisk har fokus på, hvad der skaber trivsel og holder folk raske, så skal man også medtænke seksualiteten. Den er ikke bare til pynt.«

Det almindelige og mislykkede

Der sker dog vigtige skridt fremad for sexologien i de her år. Den første officielle universitetsuddannelse – en master i sexologi – åbnede for få år siden på Aalborg Universitet. Den første lærebog i sexologi, siden Preben Hertofts klassiker fra 1976, udkommer til september. Samtidig lanceres resultaterne fra SEXUS-projektet, som er verdens største undersøgelse af sin art. Og for første gang nogensinde er der kommet et kapitel om sexologi i den nye udgave af lægernes bibel, *Medicinsk kompendium*.

Alt sammen kan måske føre til, at vi lærer at tale mere kvalificeret om vores sexliv. Så helt almindelige menneskers helt almindelige sexliv ikke kun bliver taget alvorligt af damebladssexologerne, som Christian Graugaard kalder dem.

»Den stille og rolige onsdagssex bliver konsekvent overset og nedvurderet, fordi der altid er fokus på det spektakulære og ekstravagante. Men der er mennesker, der kommer i klemme, når vi glemmer hverdagssexlivet, som måske handler om glæden ved, at alt er, som det plejer. Folk skammer sig, fordi de tror, at de har kedelig sex i forhold til naboen. Jeg synes, vi skal være meget bedre til at være kedelige, hvis det er det, vi har lyst til. Prøve os frem og grine af os selv, når lortet mislykkes. Og stå ved, at vi måske bare har lyst til at ligge i ske i sofaen, flette tæer, se skod-tv-serier og så alligevel få en helt anden slags erotisk oplevelse ud af det. En fin lille sanserejse i dagligstuen.«

lila@information.dk

S-regeringens lempelser ...

► Fortsat fra forsiden

i to år, og at man er selvforsørgende, er det rigtig fornuftigt, at man kan få lov at blive,« siger underdirektør i Dansk Byggeri Louise Pihl og tilføjer, at flygtninge er en vigtig del af byggeriets arbejdsstyrke især i udkanten af Danmark.

Hun mener desuden, at der er meget »symbolpolitik« i det såkaldte paradigmeskifte, som indebærer, at man skal arbejde på at hjemsende flygtninge frem for at integrere dem i det danske samfund.

»Vi har en mere lavpraktisk holdning til det, nemlig at det er fornuftigt at lade mennesker blive i Danmark, hvis de kan og vil bidrage på det danske arbejdsmarked,« siger hun.

Hos Dansk Erhverv siger underdirektør Stine Pilegaard Jespersen, at man lige nu mangler den rigtige arbejdskraft, og derfor hilser »fornuftige tiltag på området velkomment«.

»For eksempel er der god ræson i at give flygtninge, der har været i arbejde i to år, mulighed for at få forlænget deres ophold i Danmark,« siger hun i en skriftlig kommentar.

Samme holdning ser man hos Danmarks tredjestørste virksomhed, servicevirksomheden ISS, der længe har været en varm fortaler for at skabe bedre muligheder for flygtninge på det danske arbejdsmarked.

»Vi mener, at det er uhensigtsmæssigt at sende god arbejdskraft ud af landet, som vi har brugt tid og kræfter på at oplære. Derfor

er det positivt, at der nu er en dialog om at gøre det muligt for mennesker, som allerede er aktive bidragsydere til samfundet, at forblive,« siger Lotte Hjortlund Andersen, der er direktør for People & Culture i ISS Danmark, i en skriftlig kommentar.

Paradigmeskifte skaber usikkerhed

I DA's øjne er det et skridt i den rigtige retning, at regeringen nu vil lade flygtninge i job blive. Men ifølge Jannik Bay så man gerne, at regeringen også »afmonterede noget af den usikkerhed, der ligger i paradigmeskiftet«.

Helt konkret efterlyser DA, at man lægger mere vægt på faktorer som beskæftigelse og uddannelse, når man vurderer, om en flygtning midlertidigt opholdstilladelse forlænges, end man gør i dag.

»Det er en del af paradigmeskiftet, at en flygtning beskæftigelse og uddannelse vejer mindst muligt, når flygtninges opholdstilladelse bliver vurderet. Det synes vi er uhensigtsmæssigt. For så har man ikke et incitament til at tage et job,« siger Jannik Bay.

Udover de to nye lempelser er han og DA positive over for, at den nye regering har bebudet, at den ønsker en højere beskæftigelse blandt flygtninge.

»Det synes vi bestemt, der er potentiale til. Og der bør man også se mere på den store variation ude i kommunerne, hvor nogle er rigtig gode til at få flygtninge i job, mens andre ikke er,« siger han.

– Kritikere af de to lempelser siger, at det

er den forkerte vej at gå, fordi det vil give flygtninge incitament til at blive i Danmark?

»Spørgsmålet om, hvorvidt man står til hjemsendelse eller ej, er en politisk vurdering, som blandt andet bygger på forholdene i hjemlandet. Dem synes jeg, man skal respektere. Men når man er i Danmark, så bør man være selvforsørgende. Og der må vi bare konstatere, at de her lovændringer giver bedre rammer for at blive selvforsørgende,« siger Jannik Bay.

Den ene lovændring vil som beskrevet gøre det umuligt at tage den midlertidige opholdstilladelse fra flygtninge, så længe de er i beskæftigelse og har arbejdet i den samme branche i mindst to år. Hvis de skifter til et andet job i samme branche, skal man heller ikke kunne tage opholdstilladelsen fra dem.

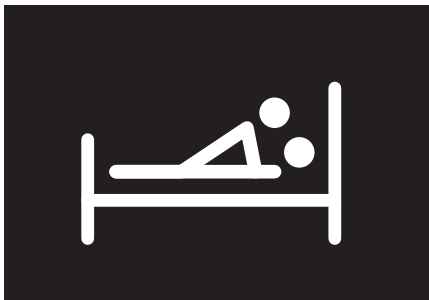
Med den anden lovændring vil cirka 4.700 primært syriske flygtninge med midlertidigt ophold nu få mulighed for at tage en gratis videregående uddannelse. Det har tidligere kun været muligt for de flygtninge, der har fået asyl som personligt forfulgt, at tage en gratis videregående uddannelse. Imens måtte flygtninge, der ikke er personligt forfulgt, men som i stedet har fået en såkaldt midlertidig beskyttelsesstatus i Danmark, selv betale.

Det har den nye regering nu lavet om på, sådan at alle typer flygtninge med midlertidigt ophold kan tage en videregående uddannelse uden at skulle have penge op af lommen.

nyr@information.dk

SERIE

Sex til hverdag

✕ I reality-tv-serier kan vi se de unge og smukke gøre det. På nettet kan vi få det på alle tænkelige måder. Og i SM- og swinger-klubber kan vi virkelig gøre vores inderste fantasier. Men hvordan står det egentlig til med helt almindelige danskeres hverdagslige sexliv? Det ser Information nærmere på i denne artikelserie.

DANSKE MUSICALS PRÆSENTERER:

LYSET OVER SKAGEN

Musicalen om de kendte malere

TOMAS AMBT KOFOD · SILKE BIRANELL · JOACHIM KNOP
JESPER LUNDGAARD · NICOLINE SIFF MØLLER
Særlig gæst: ANDERS BIRCOW · Stort ensemble og orkester

DANMARKSTURNE 2019

Aalborg / Aarhus / Aars / Frederikshavn / Holstebro / Kolding / København /
Nykøbing Mors / Næstved / Odense / Skive / Sønderborg / Vejle

Køb billet på lysetoverskagen.dk

NORDJYSKEMEDIER KNUD HØJGAARDS FOND Vendsyssel